ကဆီဖိဘၣ်သမုၣ်
ช้างน้อยเป็นหวัด

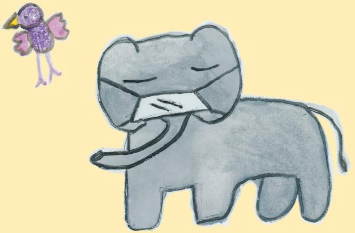

เรื่องโดย ด.ญ. บลีโซ ค่ายผู้ลี้ภัยแม่หละ
ภาพโดย ด.ญ. เจลลี่

มูลนิธิเพื่อนไร้พรมแดน
Save the Children

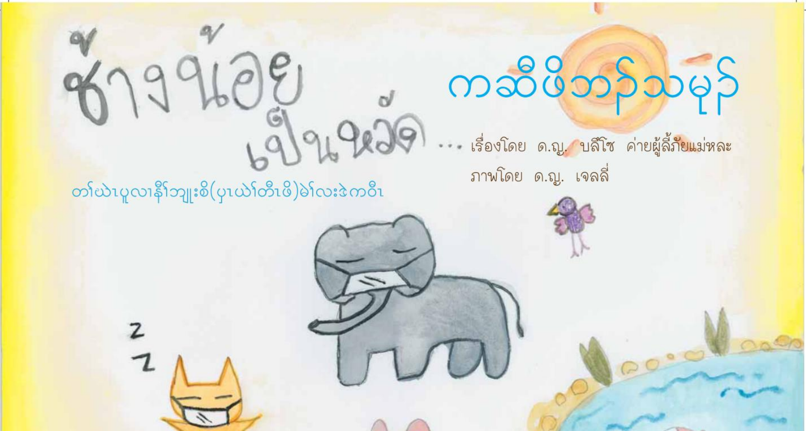
ช้างน้อย
เป็นหวัด

ကဆီဖိဘၣ်သမုၣ်

တၢ်ဃဲၤပူလၢနီၢ်ဘျုးစိ(ပှၤဃဲၢ်တီၤဖိ)မၢ်လၤးဒ်ကဝီၤ

... เรื่องโดย ด.ญ. บลีโซ ค่ายผู้ลี้ภัยแม่หละ
ภาพโดย ด.ญ. เจลลี่

คำนำ

องค์การช่วยเหลือเด็กประเทศสวีเดน ได้ให้การสนับสนุนโรงเรียนและชุมชนมากกว่า 90 แห่งในพื้นที่ประสบภัยสึนามิ และพื้นที่เสี่ยงภัยและภัยพิบัติอื่น ๆ ในประเทศไทย องค์การช่วยเหลือเด็กประเทศสวีเดนเป็นภาคีกับเด็ก ๆ ชุมชน รวมทั้งองค์กรทางสังคมในระดับท้องถิ่น ในการดำเนินกระบวนการเรียนรู้เรื่องการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยเด็กมีส่วนร่วม การเสริมพลังเด็กและชุมชนให้สามารถรับมือกับภัยพิบัติได้โดยไม่เกิดความสูญเสียอย่างร้ายแรงนี้ ยังถือเป็นการส่งเสริมให้เด็ก ๆ ให้รู้จักและใช้สิทธิในการแสดงออกความคิดเห็นและมีส่วนร่วมกับสังคมตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่รัฐไทยได้ให้สัตยาบันไว้

นับแต่ปีพ.ศ. 2550 องค์การช่วยเหลือเด็กสวีเดนเป็นองค์กรภาคีกับมูลนิธิเพื่อนไร้พรมแดนในการส่งเสริมสิทธิเด็กใน 5 ชุมชนบนชายแดนไทย-พม่า จังหวัดตาก เด็ก ๆ และคนในชุมชนได้เรียนรู้สิทธิเด็กและการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และรู้ถึงความเชื่อมโยงของสิทธิเด็กและบทบาทของเด็กในภาวะภัยพิบัติ

องค์การช่วยเหลือเด็กหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เด็ก ๆ และชุมชนในพื้นที่ชายแดนจะได้รับการส่งเสริมเรื่องสิทธิเด็กเพิ่มขึ้น และเด็ก ๆจะได้มีส่วนร่วม กับชมชนในการรับมือกับภัยพิบัติมากขึ้นต่อไป

တၢ်ကတိၤလၢညါ

တၢ်ကရၢကရိမၤစၢၤဖိသၣ်ဟဲလၢကီၢ်စွံဒ့ၣ်(Save the Children Sweden)အဝဲသ့ၣ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤကၠိမၤလိတၢ်ဒီးဒူသဝီအါန့ၣ်အတီၤခွံဆံ, လၢဘၣ်သဂၢၢ်ဒီးတၢ်တတၢၢ်တနါ“စုာ်နါမံး”ဒီးတၢ်လီၢ်အဂၤတဖၣ်လၢကီၢ်ကၠိၣ်တဲၣ်အပူၤ,လၢတၢ်တတၢၢ်တနါကဲထိၣ်သးသ့အလီၢ်တဖၣ်လီၤ. တၢ်ကရၢကရိအဝဲအံၤမၤသကိးတၢ်ဒီးဖိသၣ်,ဒူသဝီယုဒီးတၢ်ကရၢကရိအဂၤတဖၣ်လၢဒူသဝီအပူၤလီၤ. လၢတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်မၤလိဘၣ်ဃးတၢ်ဒုးစှၤလီၤတၢ်တတၢၢ်တနါလၢကကဲထိၣ်အသးဒီးဖိသၣ်တဖၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဖိသၣ်ဒီးဒူသဝီဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်သုတဘၣ်သဂၢၢ်ဒီးတၢ်တတၢၢ်တနါလၢအကဒုးအိၣ်ထိၣ်တၢ်ဟးဂူာ်ဟးဂီၤအါအါတဂ့ၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.လၢန့ၣ်အမဲာ်ညါဖိသၣ်တဖၣ်န့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကဟ်ဖျါထိၣ်အတၢ်ထံၣ်ဒီးဒူသဝီဒ်ကီၢ်ကၠိၣ်တဲၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်ဃးတၢ်ဟ့ၣ်ဖိသၣ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

စးထိၣ်လၢနံၣ် ၁၀၀၇ တၢ်ကရၢကရိအံၤမၤသကိးတၢ်ဒီး Friends without Borders Foundation လၢဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဖိသၣ်လၢဒူသဝီယဲၢ်ဖျၣ်,လၢထံဆၢကီၢ်ဆၢတဖၣ်လၢလၢၢ်ဟ့ကစီၤတခီန့ၣ်လီၤ.ဖိသၣ်ဒီးပှၤဒူသဝီဖိတဖၣ်မၤလိသ့ၣ်ညါတၢ်ဘၣ်ဃးဖိသၣ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒီး တၢ်ကတဲာ်ကတီၤအသးလၢကကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်တတၢၢ်တနါတဖၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါဘၣ်ဃးဖိသၣ်အတၢ်ဘၣ်ဃးလၢအကဘၣ်ထွဲလိာ်သးဒီး ဒူသဝီန့ၣ်လီၤ.တၢ်ကရၢကရိအံၤဆၢမုၢ်လၢ်ဝဲလၢ,ဖိသၣ်လၢထံဆၢကီၢ်ဆၢတဖၣ်ကန့ၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီးဒူသဝီလၢတၢ်ကတဲာ်ကတီၤဟ်သးလၢ ကကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်တတၢၢ်တနါအါထိၣ်ခါဆူညါန့ၣ်လီၤ.

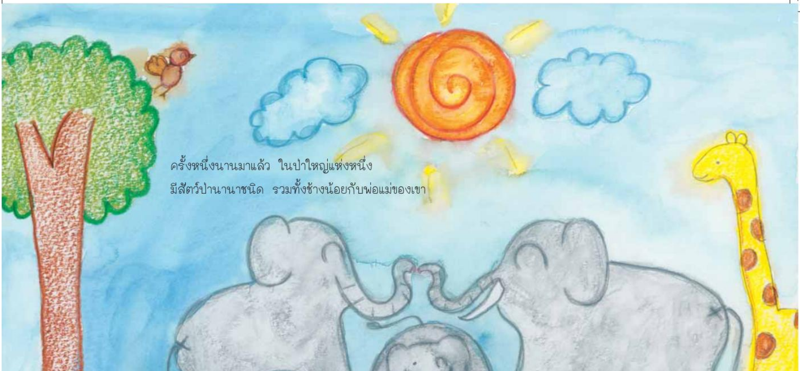

ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ในป่าใหญ่แห่งหนึ่ง
มีสัตว์ป่านานาชนิด รวมทั้งช้างน้อยกับพ่อแม่ของเขา

ဘၣ်တဘျီယံာ်တ့ၢ်လံလၢပှၢ်ဒိၣ်ယိာ်ပူၤတတီၤအိၣ်ဒီးဆၣ်ဖိကိၢ်ဖိအါမံၤအါမှိ
လၢနှ့ၣ်အကျါဟ်ဃုာ်စ့ၣ်ကီးဒီးကဆီဖိဒီးအမိၢ်အပၢ်စ့ၣ်ကီးလီၤ.

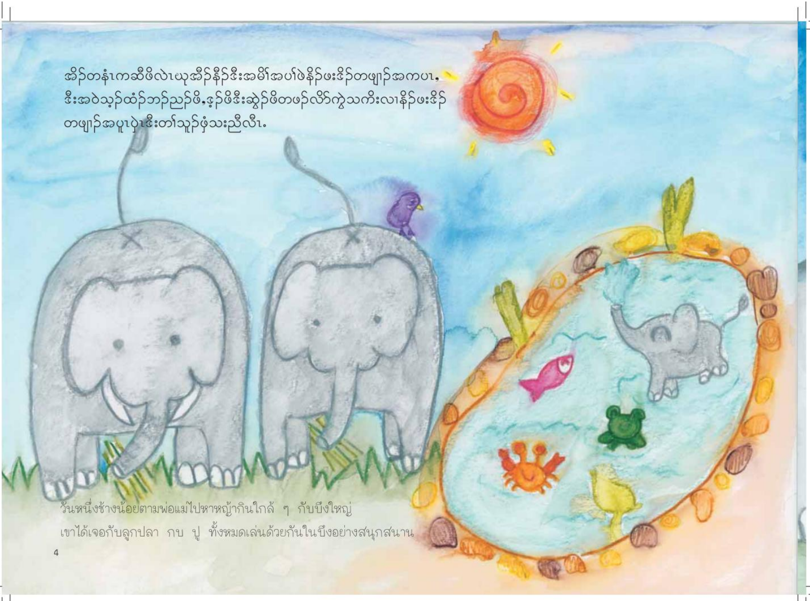

အိၣ်တနံၤကဆီဖိလဲၤဃုအီၣ်နီၣ်ဒီးအမိၢ်အပၢ်ဖဲနိၣ်ဖးဒိၣ်တဖျၢၣ်အကပၤ,
ဒီးအဝဲသ့ၣ်ထံၣ်ဘၣ်ညၣ်ဖိ,ၡ့ၣ်ဖိဒီးဆွဲၣ်ဖိတဖၣ်လိာ်ကွဲသကိးလၢနိၣ်ဖးဒိၣ်
တဖျၢၣ်အပူၤပှဲၤဒီးတၢ်သူၣ်ဖှံသးညီလီၤ.

วันหนึ่งช้างน้อยตามพ่อแม่ไปหาหญ้ากินใกล้ ๆ กับบึงใหญ่
เขาได้เจอกับลูกปลา กบ ปู ทั้งหมดเล่นด้วยกันในบึงอย่างสนุกสนาน

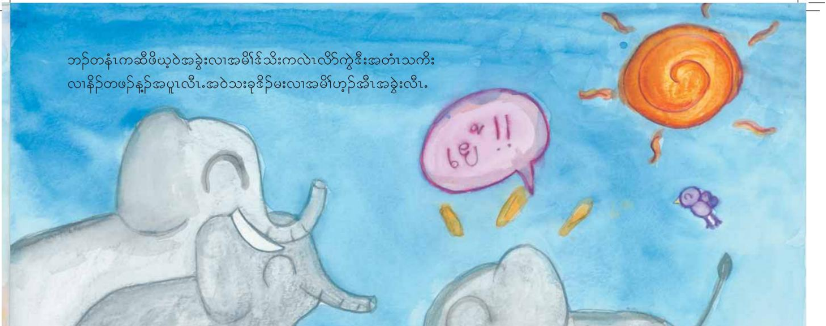

ဘၣ်တနံၤကဆီဖိဃ့ဝဲအခွဲးလၢအမိၢ်ဒ်သိးကလဲၤလိာ်ကွဲဒီးအတံၤသကိး
လၢနိၣ်တဖၣ်နှ့ၣ်အပူၤလီၤ.အဝဲသးခုဒိၣ်မးလၢအမိၢ်ဟ့ၣ်အီၤအခွဲးလီၤ.

วันต่อมา ช้างน้อยขอแม่ไปหาเพื่อนที่บึงอีก เขาดีใจมากที่แม่ให้ไป

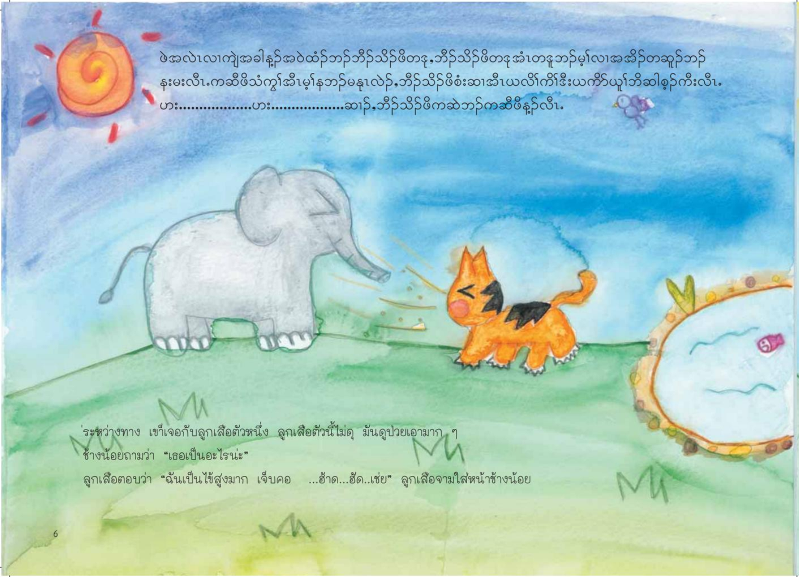

ဖဲအလဲၤလၢကျဲအခါန့ၣ်အဝဲထံၣ်ဘၣ်ဘီၣ်သိၣ်ဖိတဒု,ဘီၣ်သိၣ်ဖိတဒုအံၤတဒူဘၣ်မ့ၢ်လၢအအိၣ်တဆူၣ်ဘၣ်
နးမးလီၤ.ကဆီဖိသံကွၢ်အီၤမ့ၢ်နဘၣ်မနုၤလဲၣ်,ဘီၣ်သိၣ်ဖိစံးဆၢအီၤယလိၢ်ကိၢ်ဒိဳးယကိာ်ယူၢ်ဘိဆါစ့ၣ်ကီးလီၤ.
ဟး..................ဟး..................ဆၢၣ်,ဘီၣ်သိၣ်ဖိကဆဲဘၣ်ကဆီဖိန့ၣ်လီၤ.

ระหว่างทาง เขาเจอกับลูกเสือตัวหนึ่ง ลูกเสือตัวนี้ไม่ดุ มันดูป่วยเอามาก ๆ
ช้างน้อยถามว่า “เธอเป็นอะไรน่ะ”
ลูกเสือตอบว่า “ฉันเป็นไข้สูงมาก เจ็บคอ ...ฮ้าด...ฮัด..เช่ย” ลูกเสือจามใส่หน้าช้างน้อย

ကဆီဖိနံၤဘၣ်ဘီၣ်သိၣ်ဖိဒီးလဲၤဝဲလၢနိၣ်တဖျၢၣ်န့ၣ်ဒံးသိးကလဲၤလိာ်ကွဲ
ဒီးအတံၤသကိးညၣ်ဖိ,ဒ့ၣ်ဖိဒီးဆွဲၣ်ဖိတဖၣ်ဒ်အတၢ်တိာ်ပာ်အသိးန့ၣ်လီၤ.

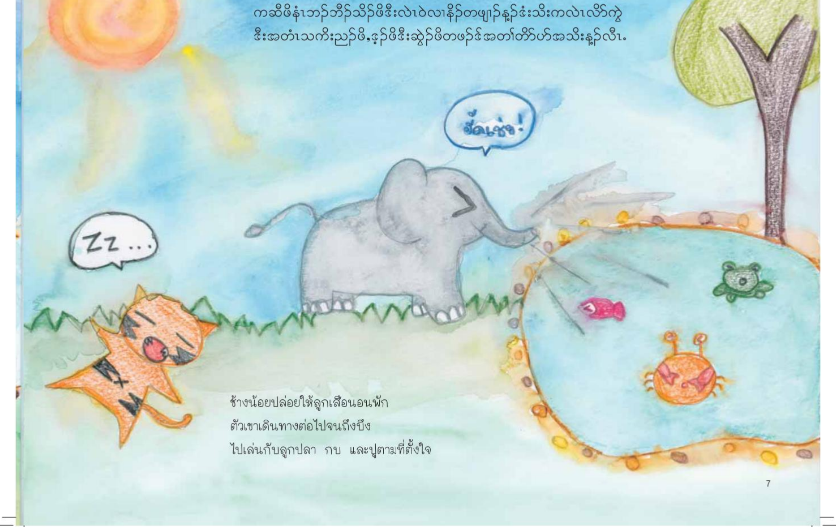

ช้างน้อยปล่อยให้ลูกเสือนอนพัก
ตัวเขาเดินทางต่อไปจนถึงบึง
ไปเล่นกับลูกปลา กบ และปูตามที่ตั้งใจ

สามวันต่อมา ช้างน้อยรู้สึกไม่ค่อยดี แม่ช้างคิดว่าลูกไปตากแดดมากเกินไป แต่ช้างน้อยบอกว่า
วันนั้นแดดไม่ร้อนเลย “ลูกเสือยังนอนหนาวเป็นไข้ด้วย” เขาบอกแม่แม่ช้างซักถามเรื่องทั้งหมด
แล้วบอกว่า “สงสัยลูกติดไข้หวัดใหญ่ 2009 จากลูกเสือแน่ ๆ
แม่เสือบอกว่าลูกตัวป่วยเป็นไข้หวัดนี้ และลูกเสือก็จามใส่ลูก”

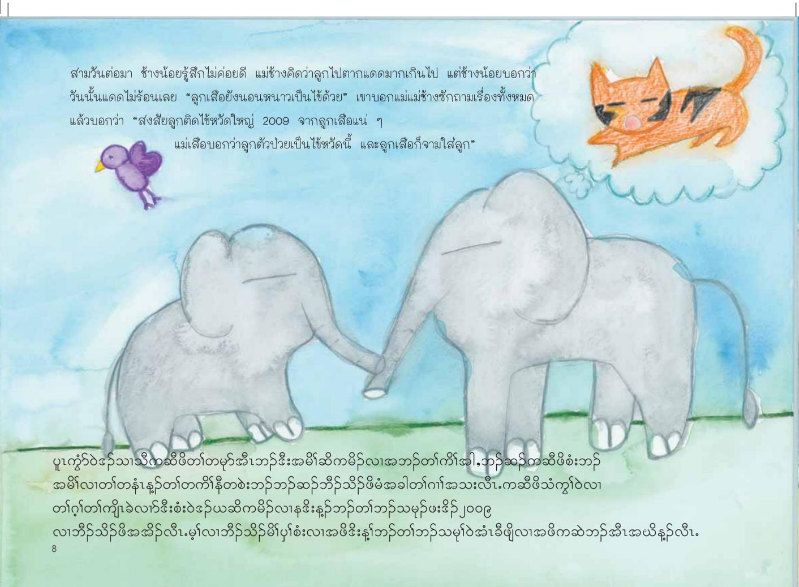

ပူၤကွံာ်ဝဲဒၣ်သၢသီကဆီဖိတၢ်တမှာ်အီၤဘၣ်ဒီးအမိၢ်ဆိကမိၣ်လၢအဘၣ်တၢ်ကိၢ်အါ,ဘၣ်ဆၣ်ကဆီဖိစံးဘၣ်
အမိၢ်လၢတၢ်တနံၤန့ၣ်တၢ်တကိၢ်နီတစဲးဘၣ်ဘၣ်ဆၣ်ဘီၣ်သိၣ်ဖိမံအခါတၢ်ဂၢၢ်အသးလီၤ.ကဆီဖိသံကွၢ်ဝဲလၢ
တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤခဲလၢာ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်ယဆိကမိၣ်လၢနဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်သမုၣ်ဖးဒိၣ်၂၀၀၉
လၢဘီၣ်သိၣ်ဖိအအိၣ်လီၤ.မ့ၢ်လၢဘီၣ်သိၣ်မိၢ်ပှၢ်စံးလၢအဖိဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်သမုၢ်ဝဲအံၤခီဖျိလၢအဖိကဆဲဘၣ်အီၤအဃိန့ၣ်လီၤ.

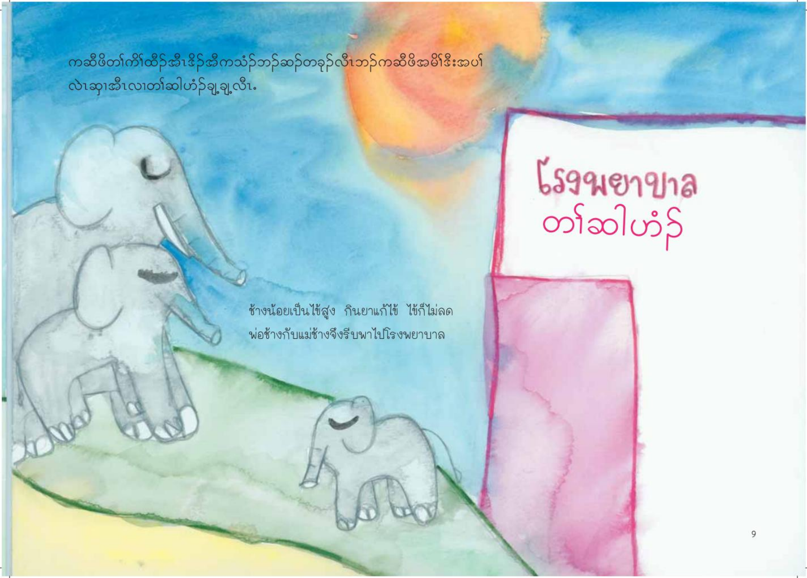

ကဆီဖိတၢ်ကိၢ်ထီၣ်အီၤဒိၣ်အီကသံၣ်ဘၣ်ဆၣ်တခုၣ်လီၤဘၣ်ကဆီဖိအမိၢ်ဒီးအပၢ်
လဲၤဆှၢအီၤလၢတၢ်ဆါဟံၣ်ချ့ချ့လီၤ.

ช้างน้อยเป็นไข้สูง กินยาแก้ไข้ ไข้ก็ไม่ลด
พ่อช้างกับแม่ช้างจึงรีบพาไปโรงพยาบาล

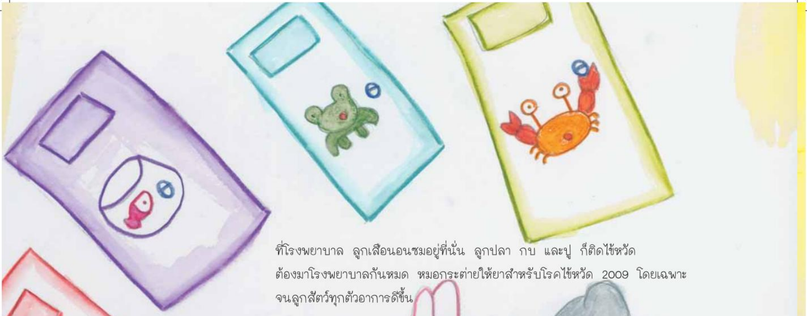

ที่โรงพยาบาล ลูกเสือนอนซมอยู่ที่นั่น ลูกปลา กบ และปู ก็ติดไข้หวัด
ต้องมาโรงพยาบาลกันหมด หมอกระต่ายให้ยาสำหรับโรคไข้หวัด 2009 โดยเฉพาะ
จนลูกสัตว์ทุกตัวอาการดีขึ้น

လၢတၢ်ဆါဟံၣ်န့ၣ်အိၣ်သိၣ်ဖိဒီးအတံၤသကိးညၣ်ဖိ,
ဒ့ၣ်ဖိဒီးဆွဲၣ်ဖိဘၣ်စ့ၣ်ကီးတၢ်ဘၣ်သမုၣ်လီၤ.ကသံၣ်သရၣ်
ပဒဲဟ့ၣ်လီၤဝဲကသံၣ်တၢ်ဘၣ်သမုၣ်ဖးဒိၣ် ၂၀၀၉
လၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်တုၤလၢဆၣ်ဖိကိၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်ဆါ
ကိညၣ်က့ၤဝဲတစုလီၤ.

ဒီးတုၤအတၢ်ကိၢ်စှၤလီၤဒီးကသံၣ်သရၣ်ပဒဲဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်အခွဲးလၢကက့ၤအိၣ်ဘုံးလၢအဟံၣ်သ့လီၤ.
ကသံၣ်သရၣ်ပဒဲစံးဘၣ်အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၤလံလၢသုဟဲဆိလၢတၢ်ဆါဟံၣ်,နမ့ၢ်ပျဲတလၢကွံာ်အီၤခံသီန့ၣ်ကသံၣ်အံၤမၤစၢၤနၤ
တသ့ဘၣ်ကသံၣ်သရၣ်ပဒဲသိၣ်လိဒီးဟ့ၣ်ပလီၢ်ကဆီဖိဒီးအတံၤသကိးတဖၣ်လၢတၢ်ဘၣ်သမုၣ်ဖးဒိၣ်အဂ့ၢ်အကျိၤန့ၣ်လီၤ.

พอไข้ลด หมอกระต่ายก็ให้กลับไปนอนที่บ้าน
"ดีนะที่รีบมาโรงพยาบาลกัน ถ้าปล่อยให้ไข้สูงเกิน 2 วัน
ยานี้จะรักษาไม่ได้" หมอกระต่ายสอน และให้ความ
รู้เรื่องการป้องกันไข้หวัดใหญ่กับช้างน้อยและเพื่อน ๆ

ช้างน้อยและเพื่อน ๆ อยากให้สัตว์ป่าทั้งหมดได้รู้จักและป้องกันตัวจากภัยไข้หวัด 2009 จึงไปชักชวนสัตว์ทุกตัวทั้งเด็กและผู้ใหญ่มาประชุม และให้ความรู้ที่ได้จากหมอกระต่ายว่า "ไข้หวัด 2009 นี้มีอันตรายถึงชีวิต แต่ก็ป้องกันได้ ด้วยการรักษาความสะอาด ล้างมือ กินอาหารร้อน ๆ ไม่กินช้อนเดียวกับคนอื่น ถ้าเป็นหวัดหรืออยู่กับคนป่วยก็ต้องคาดผ้าปิดปาก เพราะโรคนี้ติดกันทางฝอยน้ำมูกน้ำลายได้"

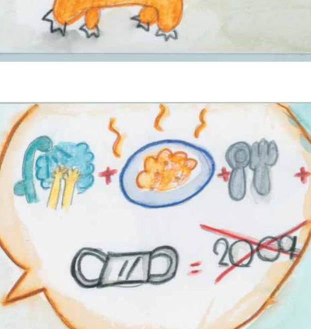

ကဆီဖိဒီးအသကိးတဖၣ်အဲၣ်ဒီးလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအဂၤတဖၣ်ကသ့ၣ်ညါဒီသဒၢအသးလၢတၢ်ဘၣ်သမုၣ်ဖးဒိၣ် ၂၀၀၉အံၤအဃိ, အဝဲကိးဖိုၣ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ဒီးဟ့ၣ်အီၤတၢ်သိၣ်လိၥ်ကသံၣ်သရၣ်ပဒဲစံးဘၣ်အီၤလၢတၢ်သမုၣ်ဖးဒိၣ် ၂၀၀၉အံၤလီၤပျံၤဒိၣ်မး ဘၣ်ဆၣ်ပဒီသဒၢအီၤသ့လၢတၢ်ကတီၤလီၤက့ၤပသး,တၢ်ကဆဲ့ကဆို,တၢ်သ့စ့,အီၣ်တၢ်အီၣ်တၢ်အီလၢအကါၢ်ဒံးဒီးတဘၣ်အီၣ်နီတၢၤ တဘ့ၣ်ဃီဒီးပှၤအါဂၤဘၣ်ပမ့ၢ်ဒိးနှၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်သမုၣ်,မ့တမ့ၢ်ပမ့ၢ်အိၣ်လၢပှၤဆူးပှၤဆါအကျါပဘၣ်မၤဘၢပနါဒ့ဒီးပထးခိၣ်, မ့ၢ်လၢတၢ်ဆါအံၤဘၣ်ကူလိာ်သးသ့ခီဖျိနါဒ့ထံဒီးထူးပျ့ၤထံလီၤ.

တၢမ့ၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအိၣ်လၢပှၤဒိၣ်တတီၤအံၤနၢ်ပၢၢ်ဝဲဂ့ၤလံဒီးကဆီဖိဒီး အတံၤသကိးတဖၣ်လဲၤသိၣ်လိစ့ၣ်ကီးဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢအအိၣ်လၢပှၢ်လၢအဘူး လိာ်သးဒီးအီၤတဖၣ်လီၤ.

พอสัตว์ในป่านี้เข้าใจดีแล้ว ช้างน้อยและเพื่อน ๆ ก็เดินทางไปให้ความรู้กับเพื่อนสัตว์ในป่าข้างเคียงอีก

เมื่อสัตว์ทั้งหลายรู้จักและเข้าใจวิธีการป้องกันภัยไข้หวัดใหญ่ 2009 พวกเขาก็ไม่กลัวโรคนี้อีกต่อไป

တၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်ညါဒီးနၢ်ပၢၢ်ကျဲလၢကတြီဆၢတၢ်ဘၣ်သမုၣ်ဖးဒိၣ် ၂၀၀၉လံန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်တပျံၤတၢ်ဆါအံၤလၢၤဘၣ်.

เพื่อน ๆ รู้ไหมว่า......

1. ภัยในเรื่องนี้คืออะไร
2. ช้างน้อยและเพื่อน ๆ ของเขา ได้ช่วยทำให้ภัยนี้ไม่กลายเป็นภัยพิบัติได้อย่างไร
3. ช้างน้อยและเพื่อน ๆ ได้ใช้สิทธิเด็กในการชุมนุมรวมกลุ่มอย่างไร
4. ช้างน้อยและเพื่อน ๆ ได้ใช้สิทธิเด็กในการมีส่วนร่วมกับกิจการชุมชนอย่างไร
5. พ่อและแม่ช้างได้เคารพและคุ้มครองสิทธิของช้างน้อยอย่างไรบ้าง
6. เธอคิดว่าถ้าเธอเป็นช้างน้อย เธอจะชักชวนเพื่อน ๆ ให้ทำอะไรอีกบ้างที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน
7. เธอคิดว่ามีความจำเป็นหรือไม่ ที่ช้างน้อยและเพื่อน ๆ ไปให้ความรู้กับสัตว์ในป่าอื่น ๆ ใกล้เคียงที่ไม่ใช่บ้านของตัว

ตอบ

1. ภัยไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ H1N1 หรือที่เรียกกันว่าไข้หวัด 2009
2. พวกเขาได้ช่วยให้ชุมชนลดความเสี่ยงที่จะติดไข้หวัด และลดความเสี่ยงที่จะเสียชีวิตจากไข้หวัดนี้ ด้วยการให้ความรู้แก่ชุมชน
3. พวกเขาได้รวมกลุ่มกันเดินทางไปให้ความรู้และรณรงค์ในป่าของตัวและใกล้เคียง ให้ป้องกันตัวจากภัยไข้หวัด 2009
4. พวกเขาได้ใช้สิทธิของตนที่จะมีส่วนร่วมในการปกป้องชุมชนจากภัย
5. พ่อและแม่ช้าง เคารพสิทธิของช้างน้อยที่จะออกไปเล่นกับเพื่อนได้อย่างอิสระ และคุ้มครองสิทธิต่อสุขภาพของช้างน้อย ด้วยการดูแลเมื่อช้างน้อยป่วยและรีบพาไปโรงพยาบาล

สองข้อสุดท้าย แล้วแต่ผู้ตอบ

တံၤသကိးဖိသ့ၣ်ဧၢမ့ၢ်သုသ့ၣ်ညါစ့ၣ်ဧါ.........

၁.တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢအကဲထီၣ်သးလၢပူတယုၢ်အံၤအပူၤမ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.
၂.ဒ်သိးတၢ်လီၤဘၣ်ယိာ်လၢကဟဲတဖၣ်သုတဟဲကဲထီၣ်ဝဲတစ့ၤအဂီၢ်,ကဆီဖိဒီးအသကိးတဖၣ်မၤစၢၤဝဲဒ်လဲၣ်.
၃.ကဆီဖိဒီးအသကိးတဖၣ်သူဝဲဖိသၣ်အခွဲးအယာ်လၢတၢ်ထံၣ်လိာ်ကတိၤသကိးတၢ်လၢကရူၢ်ပူၤဒ်လဲၣ်.
၄.ကဆီဖိဒီးသကိးတဖၣ်သူဝဲဖိသၣ်အခွဲးအယာ်ဒီးမၤသကိးတၢ်လၢအပှၤတဝၢဂီၢ်ဒ်လဲၣ်.
၅.ကဆီဖိအမိအပါဟ့ၣ်အီၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒီးဟ့ၣ်တၢ်ဒီသဒၢလၢကဆီဖိအဂီၢ်ဒ်လဲၣ်.
၆.နမ့မ့ၢ်ဘၣ်ဖုးကဆီဖိန့ၣ်,မ့ၢ်နကကွဲနသကိးဖိမၤတၢ်မနုၤတဖၣ်လၢအကဲဘျုးလၢနပှၤတဝၢအဂီၢ်လဲၣ်.
၇.နဆိကမိၣ်မ့ၢ်အလိၢ်ဝဲဧါတလိၣ်ဝဲဧါလၢကဆီဖိဒီးအသကိးတဖၣ်လဲၤဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်
ညါနၢ်ပၢၢ်ဆူဆၣ်ဖိကိၢ်ဖိအဂုၤအဂၤတဖၣ်အအိၣ်လၢအတမ့ၢ်အကစၢ်အသဝီဒီးအပှၢ်ပူၤဘၣ်.

တၢ်စံးဆၢ

၁.တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢအဟဲကဲထီၣ်သးန့ၣ်မ့ၢ်ဝံ့ၤ.ဒီးကိးအမံၤအဂၤတခါလၢတၢ်ဘၣ်သမုၣ်၂၀၀၉န့ၣ်လီၤ.

၂.ကဆီဖိဒီးအသကိးမၤစၢၤဝဲဒ်သိးလၢပှၤတဝၢအပူၤတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ် ဘၣ်သမုၣ်စ့ၤလီၤဝဲဒီးတကးဘၣ်မၤလီၤစ့ၤကွံာ်စ့ၣ်ကီးဝဲဒၣ်တၢ်သံတၢ်ပှၢ်လၢအဟဲခီဖျိဝဲလၢတၢ်ဘၣ်သမုၣ်အဝဲအံၤ,ခီဖျိ လၢအဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါနၢ်ပၢၢ်ဆူပှၤတဝၢအအိၣ်လီၤ.

၃.ကဆီဖိဒီးအသကိးတဖၣ်ကိးဖှိၣ်လိာ်သးဒီးလဲၤဟ့ၣ်တၢ်သ့ညါနၢ်ပၢၢ်ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ဘၣ်သမုၣ်၂၀၀၉ဆူအပှၢ်ပူၤတကးဒ် ဘၣ်ဆူပှၢ်လၢအဘူးဒီးအီၤတဖၣ်စ့ၣ်ကီးလီၤ.

၄.ကဆီဖိဒီးအသကိးတဖၣ်သူဝဲဒၣ်အနီၢ်ကစၢ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒ်သိးကမၤသကိးတၢ်ဒီး ပှၤတဝၢဖိတဖၣ်ခီဖျိလၢကဒီသဒၢပှၤတဝၢလၢတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်တဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.

၅.ကဆီဖိအမိဒီးအပါဟ့ၣ်အီၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်သဘျ့ဒ်သိးကလဲၤဂဲၤလိၣ်ကွဲဘၣ်ဒီးအသ
ကိးဖိတဖၣ်ဒီးအံးထွဲကွၢ်ထွဲဒီသဒၢစ့ၣ်ကီးကဆီဖိဖဲလၢအဆိက့အခါဒီးဆှၢစ့ၣ်ကီးဝဲလၢတၢ်ဆါဟံၣ်လီၤ.
အကတၢၢ်ခံဖျၢၣ်န့ၣ်ကွၢ်ဖဲလၢသုကစံးဆၢက့ၤလီၤ.

เรียงความ

ภัยพิบัติเป็นภัยที่ร้ายแรง ทำลายนา ทำลายข้าว ทำลายบ้านเรือน และทุกสิ่งทุกอย่าง ก่อให้เกิดความสูญเสียและมีผลกระทบเกินกว่าที่เราจะรับไหว เราทุกคนจึงควรป้องกันตัวไว้ก่อน

ฉันและเพื่อน ๆ มาเรียนสิทธิเด็กและการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติจนได้ความรู้มากมาย เรารู้จักทั้งแผ่นดินไหว น้ำท่วม ดินถล่ม และไฟไหม้ พวกเราคิดว่ามีวิธีการที่จะป้องกันความสูญเสียได้ ตอนนี้อีกอย่างภาวะโรคร้อนและไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 ก็เป็นปัญหาสำคัญ มีไข้หวัดแพร่เยอะมากด้วย ครูได้สอนเราเรื่องภัยต่าง ๆ เช่น แผ่นดินไหว ที่เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดจากการเคลื่อนตัวโดยฉับพลันของเปลือกโลก ทำให้พื้นดินสั่นสะเทือน หากรุนแรงมากก็จะก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อชีวิตและทรัพย์สิน หรือพายุหมุนเขตร้อนที่ก่อตัวขึ้นในทะเล ศูนย์กลางพายุจะสงบ แต่พื้นที่รอบ ๆ กว้างหลายร้อยกิโลเมตรเป็นพายุรุนแรง ความเร็วลมสูงกว่า 118 ก.ม. ต่อชั่วโมง (64 น็อต) เป็นต้น วิธีการรักษาความปลอดภัย คือเตรียมอพยพก่อนภัยพายุจะมา เพราะขณะเกิดพายุ จะออกมาที่โล่งและเข้าใกล้เสาไฟฟ้าสายไฟไม่ได้เด็ดขาด เป็นต้น

ที่สำคัญ ครูสอนว่า เมื่อเราได้รับข่าวเตือนภัย ให้ตั้งสติให้ดี ปฏิบัติตามแผนรับมือภัยพิบัติที่เตรียมไว้ทุกอย่าง ปิดช่องลม ปิดหน้าต่าง ด้วยกระดาษกาว อาจจะหลบหนีไปให้ไกลเกินระยะพายุ หรือถ้าไม่ทันให้อพยพตามเส้นทางและแผนการเดินทางที่ได้ซักซ้อมไว้ ไปอยู่ที่หลบภัยที่แข็งแรง บนที่สูงน้ำท่วมไม่ถึง ห่างไกลจากต้นไม้ใหญ่ ตอกตะปูปิดหน้าต่างประตูบ้านให้แน่นหนา

ภัยพิบัติเป็นสิ่งที่น่ากลัวและอันตราย เราควรรู้จักป้องกันตนเอง รู้วิธีการว่าเมื่อเกิดภัยพิบัติจะทำอย่างไร จะได้อยู่กันอย่างปลอดภัยทุกคน

ด.ญ. ทัศนีย์ เวียงธันวา ชั้น ม.2 ร.ร.ท่าสองยางวิทยาคม